

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. GESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălănătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

ARTICOLUL 7 § 5 DIN CONSTITUȚIE, de d. Em. M. Dan.

Idem, de d. C. N. Toneanu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Inalta Curte de casație și justiție, s. II : *Preotul Ion Niculescu cu Ministerul de finance* (pensie).Judecătoria ocolului IV, București : *Moștenitorii defunctei Maria Petre Georgescu cu Petre Georgescu*.

Bibliografie. — Anunț.

Art. 7 § 5 din Constituțiune

1. Imobilizarea capitalului străin în pământul nostru rural (1).

Chestiunea care a agitat mult țara noastră, chestiunea pe al căreia fundament s'a ridicat cel mai frumos pedestal reprezentând dragostea de neam și energia politică a statului român — art. 7 din Constituțiune — reappare. Se susține iarăși necesitatea abolirii acestui articol.

Lucrul nu e nou, dar e de constatat că de unde până aci, acei cari susțineau abolirea erau și puținii la număr și timizi, de rândul acesta numărul a crescut, iar timiditatea e înlocuită cu curajul pe care în asemenea chestii nu'l poate da de cât convingerea.

Ce s'a petrecut ?

Țara noastră are de luptat cu nevoi necunoscute până acum, ea seamănă cu un bolnav și cum bolnavul e simpatic, din toate părțile se ivesc doctori, fie care cu medicamentul său.

(1) Chestiunea ce'mi propun să tratez cred că trebuie privită din două puncte de vedere : din acela al imobilizării capitalului străin în pământul nostru rural și din acela al imobilizării acestui capital în comerț și industrie. În articolul de față mă ocup cu prima parte a chestiunii.

Până aci n'ar fi nici un pericol, dar o grupare politică, un element constituțional «partidul conservator» care va fi chemat să guverneze țara, ne amenință cu o doctorie care — după mine — nu numai că e prea amară, dar ne poate pierde.

Sunt unele boale cari nu se pot vindeca de cât cu o condiție : vindecarea organului bolnav să aibă de consecință slăbirea sau pierderea unui alt organ. Când de ex. : organismul întreg e amenințat de o rană, 'l poți scăpa amputând organul unde e localizată rana; cutare boală se vindecă cu o doctorie care 'ți prăpădește inima și așa mai departe. Sunt unele boale însă pentru vindecarea cărora se cer mijloace extreme, cari pun în joc chiar viața pacientului : ori vindecarea, ori moartea.

Ei bine, dacă în medicină pot fi asemenea tratamente, în politică lucrul nu poate fi tot ast-fel. Și în politică se impun unele leacuri cari odată cu vindecarea aduc și dureri, dar viața unui stat nu se poate pune în joc cu viața unui individ și eu cred că doctoria ce se propune «abolirea art. 7 § 5 din Constituțiune» e o doctorie care are din tratamentul medical numai partea desavantajoasă acea că de sigur va perde sau cel puțin va slăbi simțitor organismul statului român, fără să aibă însă și partea avantajoasă a tratamentului medical : posibilitatea vindecării.

Mai întîiu eu cred că a susține această temă numai și numai din punctul de vedere financiar, însemnează a privi lucrul dintr'un punct de vedere strimt, în tot cazul incomplet. Și zic aceasta, nu pentru că tăgăduesc importanța discuțiunii din punctul de vedere financiar, dar pentru că atunci când vorbești despre art. 7 numai din acest punct de vedere, însemnează că cu știință și voință ignorezi motive de o ordine cu mult superioară cari au impus crearea paragrafului 5 din acest articol.

Să analizăm.

Acei cari susțin abolirea art. 7 § 5 — și pe cari 'i voi numi «revizionisti» așa cum erau

numiți cei cari la 1879 susțineau revisuirea art. 7⁽²⁾—pornesc de la următorul raționament :

«Din cauza stărei financiare, statul român este în primejdie ; din această primejdie el nu poate scăpa prin propriile sale forțe, deci trebuie să recurgem la ajutorul străinilor și anume la capitalul lor și pentru a ajunge aci trebuie să dăm străinilor posibilitatea imobilisării capitalului lor în marea noastră proprietate rurală și în industrii și de altă parte să le garantăm o mai bună și mai grabnică justiție».

Despre garantarea unei mai bune și grabnice justiții și despre imobilizarea capitalului străin în industrii voi vorbi altă dată. Mă ocup acum numai de chestiunea privitoare la marea proprietate rurală.

Ce argumente aduc revisioniștii în sprijinul temei lor ?

«Sistemul de exclusivism intransigent — zic revisioniștii — e o dovadă de necivilizație, e o pedică la progres și dacă un asemenea sistem poate fi bun pentru un stat puternic, bogat care și poate satisface singur nevoile — și se citează ca exemplu Rusia,—pentru noi, un stat mic, sistemul ne va duce la peire.—Afară de aceasta,—adaogă revisioniștii»—în trecut străinii aveau drept să dobândească imobile rurale în țara noastră și nu s'a semnalat nici un pericol ; de ce n'am reveni la sistemul anterior ?—Mai departe :

«Proprietatea imobiliară rurală este cunoscută ca atractivă și asimilantă, deci proprietarii străini vor deveni buni cetățeni ; în fine : Românul are nevoie de contactul străin pentru a se oțeli în lupta concurenței».

La aceste argumente ale revisioniștilor răspundem : chiar dacă ar fi întemeiate argumentele D-v și admitând că imobilizarea capitalurilor străine în proprietățile noastre ar schimba ca prin farmec situațiunea financiară, încă nu putem primi doctoria.

Interesul mare pe care l-am avut în 1879 când am modificat Constituția : «păstrarea demnității și a existenței statului român» subsistă și astăzi, ba încă aș putea zice că s'a mărit.

Iată ce zicea raportorul proiectului din inițiativă parlamentară pentru modificarea art. 7, regretatul B. Conta în raportul său :

«Considerând că legătura dintre teritoriul țării și cetățenii respectivi se slăbește și existența

(²) Se știe că cu prilejul debaterilor parlamentare asupra chipului cum să traducem în lege dispozițiile tratatului de la Berlin, s'ați propus trei sisteme : *Primul* a fost proiectul de lege elaborat de majoritatea comisiunei de inițiativă legislativă prin raportorul său d-l Mărzescu de a se modifica art. 7 în sensul actual. *Al doilea* : Propunerea d-lui Carp de a se șterge pur și simplu ultimul alineat al art. 7. *Al treilea* : Propunerea a 22 deputați prin care se declară că nu este loc, cât pentru acum, a se revisui art. 7 din Constituțiune.

Statului se periclitează atunci când teritoriul trece în proporțiuni prea mari în proprietatea privată a străinilor ;

Considerând că acest pericol e mai amenințător pentru România din cauza numărului excesiv al unui fel de străini din țară.....» etc.....

Acesta a fost interesul care a necesitat crearea art. 7 și dacă un asemenea interes exista la 1879 când străinii erau în țara noastră în mai mică proporție, când mijloacele de comunicație erau mai restrânse, când țara nu suferea prea mult de «absenteismul» culpabil al proprietarilor noștri rurali, când jena acestor proprietari nu era așa cum este astăzi—căci astăzi dacă proprietarii ar găsi cumpărători nu știu de-ar mai rămâne 5% dintr'ânșii care să nu-și vândă moșia pe preț de nimic,—cu atât mai mult cuvânt, acest interes există astăzi.

Ce face pe revisioniști să creadă că imobilizarea capitalului străin în pământul nostru rural ar aduce o eră de prosperitate ?

La aceasta ni se răspunde : mărirea valorii pământului.

Și cum se va opera această mărime ?

Prin înmulțirea numărului amatorilor de a'1 cumpăra.

Eu găsesc argumentul slab. În adevăr, este cunoscut și în afară de ori-ce îndoială că altul este prețul ce se poate obține în vânzările de bună voe și altul în vânzările silite ; dar nu e mai puțin adevărat că dacă mulțimea amatorilor mărește valoarea obiectului în vânzările de bună voe, ea nu are mare înrîurire în vânzările silite.

Dacă de altă parte este iarăși adevărat cum susțin revisioniștii, că cea mai mare parte din moșiile particulare sunt ipotecate la Creditul rural și unele la creditorii particulari—și că proprietarii nu-și pot plăti nici ratele nici interesele și încă mai puțin capitalul,—la ce fel de vânzare a acestor moși le putem gândi ?

La vânzare de bună voe, sau la vânzare silită ? Negreșit că trebuie să ne gândim la vânzarea silită, mai cu seamă că tot silită urmează să considerăm și vânzarea care de și nu se face la licitație publică—dar o face bietul proprietar ciuruit de datorii, pentru a scăpa de sugrumarea creditorilor.

Și atunci prețurile ce se vor oferi nu vor fi de natură a mări valoarea acestor pământuri.

Dar eu mă îndoiesc că se vor găsi mulți străini de țară doritori a cumpăra imobile rurale, pentru următorul cuvânt : criza nu se resimte numai la noi în țară, ci în toată lumea ; capitaliștii țin banii închiși ; criza aduce cu sine o moderațiune simțitoare avântului de întreprinderi căci capita-

listul ori cât de temerar, știe că are de luptat cu riscuri îndoite.

A! știu că sunt în țară capitaliști străini, dispuși să ne cumpere nu numai moșiile dar chiar pe noi cu totul. Ei bine, este cine-va care să susțină că capitaliștii străini din țară care ne cunosc și pe cari cunoaștem vor da prețuri care să mărească valoarea proprietății rurale? Să nu uităm că e vorba de capitaliștii care ne cunosc bine, profund, care ne știu patimile și slăbiciunile mai bine de cât noi înși-ne și care știu să ne exploateze cu artistică măiestrie aceste slăbiciuni.— Crede cine-va că în vremuri de așa strâmtoare, când proprietarii sunt cu cuțitul la gât, vor veni capitaliștii «noștrii» să salveze țara măbind valoarea pământului rural?

Dar în definitiv să admitem că se vor găsi amatori străini de țară care vor veni cu duimul și cu sacul la pomul lăudat; care sunt consecințele ce trag revisioniștii din acest fapt?

«Tot solul României — zic ei — va reprezenta o valoare mai mare. Averea publică va crește în proporție și ast-fel țara se va bucura de un credit mult mai mare în străinătate de cât până acum»⁽³⁾.

Va să zică totul se reduce la câștigarea unui mai mare credit în străinătate, deci să ne gândim tot la împrumut?

Ca să dăm moșiile țării străinilor numai pentru ca cu chipul acesta să ne asigurăm împrumuturi mai avantajoase în străinătate, trebuie să convie ori-cine că nu e înțelept.

Amintească-și mai bine revisioniștii un exemplu din trecutul nostru care constituie un argument puternic contra «imobilisării capitalului străin în pământul nostru rural». Voi să vorbesc despre «averile monastirești».

În curs de veacuri boerii,— și Domniii țării noastre și ai Moldovei și ai Munteniei și-au lăsat la moarte averile lor monastirilor pe care le înființase în timpul vieții și pe care le dedicase cu averi cu tot «Sfântului munte»—adică monastirilor de la muntele Athos, muntele Sinai, Patriarhului de Antiochia, Alexandria și Ierusalim.

Aceste monastiri administrate de călugării Greci, posedau cele mai frumoase și bogate din moșiile țării și coprindeau în secolul XIX aproape o pătrime din teritoriul țării.

Este mai mult de domeniul istoriei descrierea chipului ne-uman și rapace al acestor călugări, față mai ales de bietul țăran și al rolului meschin și intrigant ce au jucat în istoria politică a

țării noastre,⁽⁴⁾ dar cea ce țin să constat este că toate încercările făcute de Domniii noștrii, după căderea regimului fanariot, de a obține o parte cât de mică din venitul fabulos al acestor moși, pentru a fi întrebuințată la întreținerea și crearea de școli, spitale, seminarii etc. au fost absolut zadarnice.—Nici Grigore Ghica—care a răușit să gonească pe călugării Greci și să ia o parte din venituri timp de două ani, după care însă călugării au fost reintegrați de Poartă—nici Comitele Kisselef care ceruse $\frac{1}{4}$ din aceste venituri, nici principele Gh. Bibescu, nici principele Știrbei, care voia să-i oblige a participa cu o parte cât de mică pentru amortisarea datoriei publice, nici convențiunea de la Paris din 1857—58 unde s'a discutat cestiunea și s'au găsit drepte plângerile noastre, dar nu s'a luat nici o rezoluție—nimeni, nimeni n'a reușit să determine pe călugării Greci a da o centimă în ajutorul statului.—Bani intrau în buzunarele fără fund ale călugărilor lacomi, sau se trimiteau la «Sfântul munte» și țara noastră după al căreia sol se strângeau atâtea avuții, rămânea în lipsă, iar țăranul din a căruia sudoare se imbuiba «străinul» rămânea chinuit și în sapă de lemn.

Și pentru a ajunge la un rezultat, a trebuit să procedeze principele Cuza și ministrul său Cogălniceanu energic, decretând la 17 Decembrie 1863 secularizarea acestor averi și înscriind cum se știe, în bugetul statului o sumă de 27 milioane care urma să fie plătită «Sfântului munte». Cum însă «Sfântul munte» a avut ideea fericită de a refusa această sumă protestând, ea a rămas înscrisă în bugetul nostru.

Acest exemplu istoric 'mi întărește credința că teoria revisioniștilor nu numai că n'are eficacitate, dar poate fi, cum ziceam, primejdioasă.

Ziceam însă la început, că chiar de ar fi întemeiate argumentele revisioniștilor nu putem primi doctoria lor.

Dar să fie oare adevărat că prohibițiunea din art. 7 al Constituțiunii noastre denotă un exclusivism intransigent contrariu civilizației și progresului?

Mai înteu eu unul mărturisesc că n'ași expune solul românesc invasiei străine pentru oricâte brevete de «bună conduită» și de «stat cecilisat» 'mi-ar da Europa, lumea întreagă.

Și dacă pentru revisioniștii civilizația și progresul unui stat constă în a te «boci» și cere «ajutor» atunci când întâlnești nevoia, eu declar că sunt necivilisat.

⁽³⁾ G. Flaișten. «Iarăși art. 7 din Constituție». *Curierul Judiciar* din 1 Noembrie 1901.

⁽⁴⁾ Voi atinge acest punct într'un articol viitor în care mă voi ocupa de această chestiune sub raportul politic.

Eū înțeleg din contră civilizația, progresul unui stat atunci când întâlnind nevoia nu strigă «ajutor» ci dă piept bărbătesc cu dēnsa și luptă cu curaj și cu credință că va învinge.

Poporul, ca și individul, care nu se simte în stare să trăiască prin propriile lui forțe, va fi destinat să aibă «stăpân» și de cât civilizat cu «stăpân» mai bine necivilizat dar liber, demn și hotărît să înving în luptă cu nevoia.

Eū nu înțeleg să ne închidem într'un zid chinezesc—ceea-ce de alt-fel ar fi cam târziu,—și voiū arăta altă dată cum înțeleg admiterea capitalului străin, dar susțin că trebuie să respectăm neatinsse instituțiunile a cărora înstrăinare ar periclita, cum zice raportorul camerei, existența statului.

Pentru a liniști însă pe revisioniști în chestia civilizației, le voiū aduce aminte că prohibițiunea pentru străinii de a dobândi imobile rurale—și chiar urbane—nu o găsim numai în țara noastră.

Așa în *Statele Unite* de exemplu, state ale cărora principii liberale nu cred să le tăgăduiască cine-va, străinii din punctul de vedere al drepturilor se pot împărți în patru categorii și anume: În unele din aceste state străinii au drept de a dobândi imobile rurale fără nici o condiție; în alte state au acest drept cu simpla condiție de a avea reședința în statul respectiv; în altele n'au acest drept de cât după ce au obținut naturalizarea—ca la noi—și în fine sunt state⁽⁵⁾ unde străinii n'au absolut drept de a poseda imobile rurale, iar acele imobile cari le revin prin testament trebuie să dispună de ele într'un termen de maximum trei ani, căci în cas contrariū se vënd la licitație⁽⁶⁾.

Mai mult încă, în anul 1887 luna Iulie, într'un meeting ținut la San-Francisco s'a decis înființarea unui nou partid politic numit «partidul american» al căruia program între altele se cerea să conțină prohibițiunea absolută pentru străinii de a dobândi pământ în Statele-Unite⁽⁷⁾.

În *Suedia* unde străinii nu pot face nici măcar comerț, fără autorizarea guvernului, o ordonanță regală din 3 Octombrie 1829 nu permite străinului să dobândescă proprietăți rurale de cât cu autorizația guvernului. Iar în anul 1851 s'a cerut de către Rikstagul Suedez ca să se interzică în mod absolut străinilor de a poseda pământuri rurale⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Vermont. Alabama. Misuri și Carolina de nord.

⁽⁶⁾ *Laurent*: Droit civil international, vol., II, p. 15. *A. Weiss*: Droit international privé, vol. II, p. 463.

⁽⁷⁾ *Jurnal de droit international privé* 1887, p. 383. *A. Weiss*, op. cit., p. 475.

⁽⁸⁾ Iată ce zice în această privință d. A. Weiss: «Loin de renoncer à cette prohibition qui paraît en désaccord avec les idées libérales qui prévalent aujourd'hui presque partout,

În *Norvegia* legea din 21 Noembrie 1888 interzice străinului dreptul de a dobândi proprietăți imobiliare fără autorizarea regelui.

În *Elveția* domină principiul reciprocității. O lege din 13 Februarie 1890 a cantonului de Vaud dispune că nici un stabiliment, corporațiune sau persoană juridică străină nu poate dobândi imobile rurale în canton fără autorizația consiliului de stat.

În *Austro-Ungaria* e principiul reciprocității.

În *Anglia* până la 1844 străinii n'aveau drept nici măcar să ia cu chirie o casă sub pedeapsă de amendă și anularea închirierii. Această măsură era luată pentru a evita concurența comerțanților străini⁽⁹⁾.

În 1844 li s'a dat drept străinilor să închirieze imobilele necesare pentru stabilirea familiei, comerțului său industriei lor și aceasta numai pe un termen de 21 ani.

În fine o lege din 1870 dă drept străinului de a dobândi proprietăți imobiliare rurale și urbane, de a le transmite prin succesiune.

E știut că «le droit d'aubain»⁽¹⁰⁾ s'a desființat în Franța la 1819, în Belgia la 1865, în Holanda la 1869.

În *Rusia* un ukas din 1887 «en vue de prévenir le danger national qui résultait de la concentration en des mains étrangères de la propriété des terres»⁽¹¹⁾, prohibă în mod absolut străinilor de a dobândi drepturi de proprietate sau de folosință asupra imobilelor rurale și chiar de a administra asemenea imobile.

În *Germania* legiurile diferă în această privință în unele state. În *Prusia* o lege din 4 Mai 1846 nu dă drept corporațiilor, persoanelor morale străine de a dobândi imobile rurale de cât cu autorizația regelui. În ducatul de *Saxa-Altenburg* această autorizație trebuie dată de guvern.

În regatul *Württemberg* legea din 28 Iunie 1876 zice: «Străinul nu poate dobândi imobile în regat prin mijlocul vânzării, schimbului său cedării. Imobilele cuvenite străinului prin succesiune, donațiune, legat sau căsătorie pot fi cedate în termen de două ani unui național fie prin bună înțelegere fie prin intervenția justiției. Se exceptează

la législateur Suédois a failli l'aggraver une vingtaine d'années plus tard. En effet, le Riksdag avait émis en 1851 le vœu qu'il fût absolument interdit aux étrangers de posséder la terre; et pour le satisfaire dans une certaine mesure, le comité de constitution elabora un projet de loi, demeuré d'ailleurs, sans effet, où se trouvaient sévèrement réglementées les conditions auxquelles les étrangers pourraient acquérir des biens-fonds sur le territoire Suédois».—Op. cit., pag. 514.

⁽⁹⁾ *Laurent*, op. cit., pag. 42.

⁽¹⁰⁾ Dreptul statului de a veni la moștenirea străinului.

⁽¹¹⁾ *A. Weiss*, op. cit., p. 542.

străinii care au obținut de la administrațiunea locală autorizația specială de a dobândi imobile» (12).

Când deci în state cu o civilizație veche, cu un popor dens, econom și muncitor și cu un număr de străini mult inferior nouă în proporție, exist sau au existat asemenea prohibițiuni până zilele trecute, să ne fie îngăduit a constata pe de o parte că aceste prohibițiuni n'au împiedicat întru nimic desvoltarea progresului și civilizației acelor popoare și de altă parte că aceste prohibițiuni se impun în mod firesc într'un stat ca al nostru, cu o populațiune rară, mai puțin econoamă și cu un prea mare număr de străini.

Și, mi se pare curios cum admit revisioniștii că asemenea prohibițiuni se înțeleg și pot chiar fi bune în statele puternice, bogate, cari se pot susține singure ca Rusia, dar că ele nu se pot înțelege și pot chiar duce la peire statele mici cari nu se pot susține singure, precum e al nostru.

Am spus mai sus că datoria unui stat mare sau mic este să trăiască prin propriile lui forțe; în tot cazul înțeleg ca conform principiilor de civilizație să primească pe străini statul puternic, acela care putându-se susține singur privește cu indiferență la câți-va străini cari găsesc adăpost și protecțiune la el. Înțeleg să primească pe străini statul puternic care n'are să se teamă nici de concurența străinului, nici că reprezentantul acestui străin într'un cas de neînțelegere are să îi bată din picior.

Și de sigur așa se explică faptul că popoarele puternice, sau acelea cari se pot susține singure ca Franca, Anglia, o parte din Germania și Statele Unite, Belgia, Holanda etc. au concedat străinilor dreptul de a fi proprietari pe pământurile lor. Dar când le-au concedat acest drept? Târziu, atunci când au devenit siguri de forțele lor, când vrednicia, instrucțiunea și spiritul de economie al poporului lor le-a garantat că n'au a se teme de concurența străinilor; când forțele militare, neutralitatea sau alianțele lor, le garantaū că reprezentantul străinului n'are să le bată din picior.

Și o altă dovadă că așa trebuie înțeles lucrul este că țările cari înainte de ași cunoaște forțele și poate numai pentru a căpăta brevetul de «stat civilizat» s'au grăbit să acorde asemenea drepturi străinilor, — unele cu mult înaintea tutulor statelor ce am citat cum e Spania (13) și Italia (14)

(12) A. Weiss, op. cit., p. 493.—Annuaire de législation étrangère 1877, p. 313.

(13) La législation espagnole s'est de bonne heure montrée favorable aux étrangers. Il ne semble pas que de droit d'aubaine leur ait jamais été applique; et dès le moyen âge divers textes avaient placé les négociants, etc. A. Weiss, op. cit., p. 524.

(14) C'est la législation italienne qui, la première a consacré d'une manière liberale et complète l'égalité du national et de

altele mai în urmă, ca Grecia, suferă și astăzi de «criză acută».

O excepție face Rusia, dar tocmai această excepție confirmă regula. De alt-fel ori-cine înțelege că în Rusia prohibițiunea aceasta se poate explica și din alte considerațiuni.

Ast-fel fiind lucrurile, cred că din punctul de vedere al «exclusivismului intransigent contrariu civilizației și progresului», țara noastră nu numai că nu e izolată în concertul statelor civilizate, dar, din contră, se găsește în bună companie.

* * *

Revisioniștii mai susțin că înainte de 1879 străinii, cel puțin cei de rit creștin, aveau drept a dobândi imobile rurale la noi și «cum nu ni s'a transmis că acest sistem ar fi produs vre-un inconvenient, n'am avea de ce ne teme, dacă ne-am întoarce la o stare de lucruri cu care eram deja deprinși și care s'a dovedit ca bună și prielnică» (15).

Trecutul legislațiunei noastre în această privință — ca în multe altele — înainte de legiuirea Caragea și Calimach, e îndoelnic.

D-l Alex. Xenopol în cartea sa «Istoria Românilor» vol. IV, pag. 107, basat pe un singur document crede că a existat și la noi ceea-ce Francesii numesc «le droit d'aubain».

«O singură garanție — zice d. Xenopol — exista în obiceiul pământului contra înstrăinării proprietății și în de obște a averii câștigate în țară de către străin, anume aceia că moștenirea străinului era învoită numai copiilor lui iar toate cele-l'alte rudeni ale sale erau excluse prin dreptul Domnului de ași însuși atare moștenire. Era deci cunoscut și în țările române ceea-ce Francesii numesc «le droit d'aubain» (16).

Mai departe la pag. 108 d. Xenopol zice: «De aceea găsim în răspunsurile divanului Moldovei către guvernul Bucovinei din 1782 că Armenii și Jidovii n'au avut după dreptate a cumpăra moșii la țară de veci nici aū; iară casă și dugheni la tîrguri aū putut și pot cumpăra însă Armenii numai, pot cumpăra și vii».

Din acest document nu rezultă că cei-l'alți străini ar fi avut acest drept, căci acolo unde d. Xenopol tratează chestia în întregul ei la pag. 107 și 108 vom vedea că lucrul rămâne îndoelnic.

Iată în adevăr ce zice d-sa la pag 107: «S'ar părea însă că nu numai străinii boeriți

l'étranger devant la jouissance des droits civils. — A. Weiss, op. cit. p. 527.

(15) G. Flaișten, Curierul Judiciar din 1 Noembrie 1901.

(16) D-l Basilescu în cartea sa «Contribuțiuni la înțelegerea art. 7 din Constituțiune» se ridică cu energie contra acestei păreri a d-lui Xenopol.

aveau drept a cumpăra imobile și anume chiar rurale, ci și acei ce nu se aflau în boerii și nu numai străinii creștini ci lucru ce ne poate părea mai străniū, chiar Turcii. Un curios document din 1560», etc. . . . iar la pagina 108 d-sa conchide zicend :

«Dacă însă acest punct poate rămâne până la un grad îndoelnic anume dacă străinii neboeriți puteau cumpăra moșii, este adevărat că ei puteau dobândi vii și case în orașe».

Iată care era starea lucrurilor înainte de legiuirea Caragea și Calimach.

În Moldova *Codul Calimach* zice în § 1431 : «Armenii și Jidovii sunt opriți de a pururea de a cumpăra moșii de veci» și § 1431 adaogă : «Jidovii au voie să cumpăre case și dughene în orașe iară Armenii au voie să cumpere și vii în podgorii».

În Muntenia *Codul Caragea* și mai în urmă *legea din 15 Martie 1840* zic : «Dobândirea proprietății de moșii, vii și țigani nu se poate cuveni de cât fețelor de rit creștinesc».

Prin *decretul din 9 August 1864* se zice : «Străinii de ori-ce rit creștin, domiciliați în România vor avea drept de a cumpăra proprietăți imobiliare cu condițiune însă de a se supune în cea ce se atinge de asemenea proprietăți la legile pământului și numai pe atât cât și Românii se vor bucura de asemenea drept în țara lor. Nu se prejudecă prin aceasta întru nimic dispozițiunile legale relative la naturalizațiune».

Codul civil din 1865 în art. 41 zice : «Străinii se vor bucura în deobște în România de aceleași drepturi civile de care se bucură și Românii, afară de casurile unde legea ar fi hotărit altfel».

Constituția din 1866 zice : «Numai străinii de rituri creștine pot dobândi împământenirea».

Ajungem astfel la anul 1879.

În ședința de la 9 Maiu 1877 adunarea deputaților declară rupte relațiunile cari legaū România de imperiul Otoman și proclamă «Independența».

Pe câmpul de luptă Românii dovedesc că merită «Independența» și rămânea numai ca ea să fie recunoscută de puterile Europei.

În congresul de la Berlin unde mulțumită influenței câștigată de «alianța israelită» în occident, eram acușați de intoleranță religioasă și unde se discuta recunoașterea independenței noastre, ni s'a impus art. 44 cu coprinderea următoare :

En Roumanie, la distinction des croyances religieuses et des confessions ne pourra être opposée à personne comme un motif d'exclusion ou d'incapacité en ce qui concerne la jouissance des droits civils et politiques, l'admission aux emplois publics, fonctions et honneurs ou l'exercice des différentes professions et industries dans quelque

localité que ce soit. La liberté et la pratique extérieures de tous les cultes seront assurées à tous les ressortissant de l'Etat roumain aussi bien qu'aux étrangers et aucune entrave ne sera apportée, soit à l'organisation hiérarchique des différentes communions soit à leurs rapport avec leurs chefs spirituels.

Les nationaux de toutes Puissances, commerçants ou autres, seront traités en Roumanie, sans distinctions de religion, sur la pied d'une parfaite égalité (17).

Paharul era amar, cu atât mai amar cu cât în intențiunea congresului era ca naturalisările să se acorde în bloc.

Se știe că comitele de Launay propusese înscrierea în protocol a următoarei fraze : «Les israélites de Roumanie pour autant qu'ils n'appartiennent pas à une nationalité étrangère acquièrent de plein droit la nationalité Roumaine».

La 1879 când se discuta admiterea independenței câștigată de noi cu atâtea sacrificii, ni se cerea de puteri mai mult de cât ni se ceruse prin convenția din Paris de la 1858, care nelăsase facultatea de a întinde drepturile politice la Evrei prin legi legislative, când vom crede noi necesar.

Ce era de făcut ?

Până la 1879 străinii de rit creștinesc cu toate că aveau drept să dobândească la noi proprietăți imobiliare, nu ne prea îndrăgiseră, așa că cel puțin pentru moment n'avem de ce ne teme, dar la 1879 erau în țara noastră Evrei—străini deci—în proporție de $6\frac{1}{2}$ la sută — d-l V. Alexandri zice în discursul său din Senat că erau 1 la 13—și adăogând aceste $6\frac{1}{2}$ la sută la numărul străinilor din țară, ajungeam la o cifră care întrecea proporția ori-cărui alt stat din Europa.

Afară de aceasta, era vorba de o reformă care viza un interes permanent al țării și care nu se putea modifica de la o zi la alta și deci trebuia să ne gândim serios că dacă până atunci străinii de rit creștin nu ne îndrăgiseră—căci de dragostea celor necreștini eram asigurați—ne puteau îndrăgi de aci înainte, fiind-că împrejurările, războiul din 1877—78, mărirea mijloacelor de comunicație, etc., ne făceau din ce în ce mai cunoscuți, din ce în ce se aprindeau poftete străinilor după pământul mănos al țării românești.

A susține că eram atunci preocupați de o chestie religioasă, este a nu ne cunoaște. Românul este tolerant, chiar indiferent în materie de chestie religioasă, el zeflemisește dar nu persecută pe străin.

(17) V. le Traité de Berlin in M. de Clercq «Recueil des traités de la France», T. XII, Paris, 1881.

Imprejurările însă făcuseră, cum zice regretatul Conta în raportul său, ca să ne găsim în fața unui număr excesiv al *unui fel de străini* din țară.

Impământenirea în bloc, care ar fi avut de consecință dreptul străinilor de a deveni stăpâni pe marea proprietate rurală, ar fi fost un desastru.

Și totuși ne găseam în fața art. 44 al congresului înaintea căruia eram invinuiți de intoleranță religioasă și în așteptarea recunoașterii independenței.

Ce luptă uriașe s'a dus atunci, o știm și energia politică a fruntașilor țării cari au pus piept bărbătesc pentru apărarea celor mai vii interese ale neamului, e o podoabă a trecutului nostru ce trebuie să ne slujească de pildă!

Am înscris în Constituție principiul, nici o dată tăgăduit, că liber e fie-care să se 'nchine cui 'i-e voia, dar pământul românesc n'am primit să'l înstrăinăm.

La acest lucru trebuie să ținem și astăzi.

Și pe aceia cari ne invinuesc de exclusivism intransigent 'i-ași ruga în treacăt să'mi spue: ce țară din lume cunosc în care simțimentul de patriotism să fie așa de stins și în care dragostea pentru tot ce e străin așa de mare ca la noi? În ce țară din lume se petrece acest fenomen ca locuitorii să fie îndrăgostiți mai mult de limba străină de cât de cea națională?

Limbă străină, educațiune străină, instrucțiune străină, cultură străină, conduită străină, port străin, distracție străină, fanfaronadă străină—modestia străină nu ne place — etc .. etc ... sunt acestea dovezi de exclusivism intransigent, sau sunt dovezi de o regretabilă atrofiere a simțimentului de naționalism?

Încă o dată, nici intoleranța religioasă, nici exclusivismul intransigent ne-au determinat să înscriem art. 7 § 5 din Constituțiune, ci apărarea demnității și a existenței statului nostru.

Pentru noi este deja destul de îngrijitor «absenteismul» marilor proprietari rurali, fapt care are de consecință două rele: 1) pământul dat pe mâna arendașilor zoriți să se îmbogățească, primește o cultură detestabilă care 'i sleiește puterile și 'i micșorează valoarea 2) Țăranul rămâne izolat.

În țara noastră se petrece același trist fenomen care e pe cale de a desființa cu desăvârșire pe Rutenii din Ungaria.

Acolo pătura de sus indiferentă, străină de legătura cu pătura de jos a poporului al căruia contact 'l-a pierdut, s'a maghiarizat. — Între această pătură de sus și popor e o pătură mijlocie compusă din străini, cu deosebire de Evrei. Poporul de jos lipsit de contactul păturei de sus, izolat, fără încredere în forțele lui proprii, condus

de un element străin și rapace, pierde din ce în ce conștiința națională... dispăre.

Același lucru aproape există la noi. Pătura de sus indiferentă, pătura de jos ignorantă, bânuită de mizerie și de alcool, iar la mijloc străinul superior prin instrucție, lacom și exploatare.

Cu drept cuvânt d. Stolojan și d. Toma Stelian au dat alarma. Iată ce zicea d. Toma Stelian în discursul său la mesaj (18).

«D-v știți, mai cu seamă cei din Moldova, cum acolo nu există de cât la suprafață o foarte subțire pătură cugetătoare românească, și pe urmă în jos foarte adânc și foarte departe, o pătură mare dar în cumplită mizerie: pătura țărănimei. Între pătura conducătoare subțire și între pătura de jos a țărănimei, nu există nici o legătură de unire românească, există un gol pe care nu'l umple de cât un element străin, pe care nu'l putem privi fără îngrijire pentru existența Moldovei».

Străinul n'a avut nici o dată și nu va avea pentru țăranul nostru acel sentiment de protecțiune și iubire pe care 'l-au avut tot-d'auna boerii și marii noștri proprietari pentru el; iar țăranul se va vedea în lupta vieții izolat, lipsit de încredere în forțele lui, bânuitor, exploatat și umilit.

Cât despre teoria că proprietatea rurală este atractivă și asimilantă, că marii proprietari străini vor deveni buni Români iubitori și protectori ai țăranului nostru, această teorie e combătută pe toată ziua pe de o parte de purtarea incalificabil de ingrătă a străinilor îmbogățiți în țara noastră, pe de altă parte de natura lucrurilor. În adevăr suntem încă departe de «înfrățirea popoarelor» din nenorocire «fruntariile» nu s'au desființat, iar dogma altruistă «iubește și ajută pe aproapele tău» e — cum se zice — căzută în desuetudine. Străinul și părăsește țara lui cu un scop: să se îmbogățească și apoi să ne «lase sănătoși» și pentru asta fac tot și «de toate» iar când purtarea lui te sugrumă și încerci să protestezi, atunci ți se aduce aminte că «la raison de plus fort est toujours la meilleure».

Și dacă astăzi avem de semnalat lucruri cari ating demnitatea noastră națională, ce va fi în ziua când pe câmpiile bogate ale solului nostru se vor instala proprietarii mari străini cu coloniile lor?

Frumoasă pildă de putere atractivă și asimilantă ne dă războiul Anglo-Bur.

Iată, în trăsuri generale, motivele cari mă determină a fi hotărât contra «imobilizării capitalului străin în pământurile noastre rurale».

(18) V. desbat. parlam. din 1895—96.

Cum însă chestiunea, în special sub raportul economic și politic, necesită o mai mare dezvoltare—lucru ce nu'l puteam face acum fără a depăși peste măsură cadrul unui articol — voi re-lua discuțiunea într'un articol viitor.

Em. M. Dan
Advocat

ARTICOLUL 7 din CONSTITUȚIE

Criza financiară prin care trecem momentan, a scos la iveală iarăși chestiunea modificării art. 7 al. 5 din Constituție.

E curios, că nici un partid politic, nu s'a gândit până acum să se ocupe de modificarea acestui articol pus în Constituția noastră din 1879. Lucrul e natural. Legea nu este de cât expresiunea unei necesități publice bine simțită de toți, cum zice filosoful Bentham. Or, această necesitate nu se simte încă.

Ea s'a ridicat de către d. G. Fleișlen, consilier la Curtea de apel din București, printr'un articol publicat în *Curierul Judiciar* din 1 Noembrie a. c. D-sa, după cum ne spune, reia ideia, pe care a tratat'o sunt acum 15 ani sau mai bine, într'o broșură în limba franceză — de ce nu în românește?—ne mai existând nici un exemplar «*din acest păcat al tinereții*» cum se exprimă însuși. Ne pare rău că broșura s'a epuizat complet ca să putem cunoaște, cum precocelul asasin al art. 7 din Constituție a comis atunci la tinerețe «*păcatul*» pe care cu francheță și curajul civic 'l comite și azi după atâta timp de reflecțiune, căzând în recidivă.

* * *

Articolul de care ne ocupăm, are de scop ca să demonstreze că prohibițiunea din art. 7 al. 5, de a cumpăra străinii imobile rurale, trebuie desființată, «pentru că atunci am așeza economia noastră privată și publică pe un nou picior cu totul superior celui de până acum, provocând o eră durabilă de prosperitate generală pe niște baze noi și statornice». Că afară de aceasta «*o infusie de nițel sânge străin, n'ar strica*»; «*toți străinii cari ar cumpăra imobile rurale în țară ar deveni români*» și dacă n'ar fi existat această stare de lucruri, n'am fi avut nici criza actuală bugetară. «Statul Român continuă autorul, n'ar fi dat lumii tristul spectacol al reducerii lefurilor tuturor funcționarilor, violând în mod unilateral contractul intervenit între el și funcționar; n'ar fi fost pus în poziție de a suprima atâtea funcționari lăsându-i pe drumuri», amintind mai departe în indignarea sa pentru *violarea de către stat a acestui contract unilateral*, că este un act arbitrar, o samavolnicie, care în alte

state, mai spre Occident nu s'ar fi putut întâmpla.

Nu vom insista asupra *violării contractului unilateral de către stat* și nici asupra *actului arbitrar ce nu s'ar fi întâmplat în alte state mai spre Occident*, din cauza suprimării și reducerii lefurilor funcționarilor; fiind că criza bugetară nu'și are origina în existența art. 7 al. 5, și chestiunea dreptului statului de a reduce salariile funcționarilor este de netăgăduit și în extremul Occident, și apoi reamintirea clișeului din partea orî-cui se supără pe statul român de a ne tăgădui că merităm a fi considerați ca stat occidental, dă naștere la cestiuni personale, de care trebuie să fugim într'o cestiune economică-politică atât de importantă ca cea tratată de d. G. Fleișlen.

* * *

Să relevăm înainte de toate următoarele cuvinte din articolul d-lui Fleișlen. «O infusiune de nițel sânge străin n'ar strica. Prin ea s'ar întări sângele național, făcându-ue mai apți a învinge concurența străină și învățându-ne cum să biruim în această luptă de rivalitate, cum să eșim noi mai tari, în loc să ne ascundem după pavăza unui text de lege care la urmă tot *se va dovedi ca iluzoriu*, căci într'un mod sau altul luptă tot va fi». Așa dar, spre a învinge concurența străină, ne trebuie o infusiune de sânge străin. De care anume? Dacă e vorba de puterea de concurență, atunci cel mai preferabil ar fi infusiunea cu sânge evreesc, căci s'a dovedit că știe să ție piept orî-cui și în orî-ce loc. Dar, ca să dăm solul nostru rural pe sânge străin, trebuie să fim siguri—în cazul când ar vrea să se amestece cu al nostru,—că procesul acesta prin infusiune ne va asigura reușita. Teoria adaptațiunii și eredității a evoluționiștilor ca Lamarck, Darwin și alții să o aplicăm sângelui românesc! Proces foarte lent! medicament foarte problematic! și în tot cazul foarte depărtat ca să punem temeiul pe densul. Consider ineficace această idee, și... cam barocă.

Dar nu e popor, ca cel românesc care să fi suferit infusiune de sânge străin. Câte popoare în decursul secolelor n'au trecut prin acest sfânt pământ românesc! Suntem destul de altoiți. Dacă ne-am conservat însă caracterul și naționalitatea românească, a fost numai cu pământul, de care am fost strănși legați, și pentru care sângele nostru a curs șiroac, cum curge azi al Burgherilor pentru pământul lor; și n'am vrea ca moșiile noastre să le dăm în schimbul unui *sânge de concurență* cum ne consiliază d-l consilier al Curții din București.

D-l Fleișlen susține că străinul legat de solul românesc, numai fuge, rămâne român. Negreșit că se poate întâmpla, și în cazul acela e bine pentru

străin; și pericol n'ar fi când casurile ar fi rari, dar înmulțindu-se, și pământul trecând în mâinile străinilor, nu este bine pentru țară, pentru naționalitatea noastră. Și frica, nu trebuie să o avem atât pentru elementul evreesc pământean cât pentru supușii străini ai altor state. Să presupunem o populațiune rusă bogată numeroasă, stăpâni ai pământului. Rusia nu 'i-ar protegea? Și la un moment dat nu 'i-ar și revandica cu pământ cu tot? E destul un pretext pentru o țară mare contra unei țări mici ca a noastră, dar un drept? Exemplu 'l avem isbitor în Dobrogea. Sunt câte-va sate italienești și nemțești, ai căror locuitori sunt împământeniți. Foarte adesea ei se plâng Miniștrilor puterilor respective, cari intervin în favorul lor, creându-ne dificultăți. Noroc că sunt puțini! Dar bulgarii, a căror populațiune este însemnată și au mai toți pământuri, nu numai că nu devin români, ba din contră, pretind că Dobrogea este a lor. O țară mică unde influenței puterilor mari străine cu greu poate rezista, trebuie să ție ca solul să fie național, să nu poată deveni proprietatea supușilor străini.

* * *

Dar însuși d-l Fleišlen pune două mari restricțiuni ideei sale de desnaționalizare a solului rural.

1. *Proibițiunea pentru evrei de a cumpăra imobile rurale.* «Dacă guvernânții noștri cred într'adevăr că românul nu este în stare să lupte cu . . . israeliții . . . n'are de cât să prevadă o dispoziție specială într'acest sens». Adică chiar după d-sa, să prevedem o dispoziție că evreii fie pământeni, fie supuși străini, să nu poată cumpăra imobile rurale în România. Dar atunci d-l Fleišlen ne împinge mai spre Orient, în loc să mergem mai spre Occident, unde crede că nu suntem, cum credea și Poincaré. Dar serios ar fi aceasta! Să luăm noi o dispozițiune ca supușii străini să 'i împărțim în supuși străini evrei și supuși străini creștini! Afară de aceasta, dacă am admite această idee, capitulurile mari, ale căror porți trebuie să le deschidem, fiind mai toate evrești, n'ar mai intra în țară.

2. *Inalienabilitatea pământurilor țărănești*, rămânând a se permite cumpărarea numai a *latifundiilor*, de către străini. Ori, latifundiile sunt în mâini destul de bune, românești, ce zor, să le facem accesibile străinilor?

Iată dar două restricțiuni puternice aduse ideei de alienabilitate de însuși autorul ei, care face că ideea însăși ori cât de nenațională este, să fie fără nici o importanță. Trebuie curaj complect în asemenea materie!

* * *

Ast-fel redusă cestiunea de către însuși autorul ei, nici argumentele în favoarea alienării *latifundiilor* la străini nu ni se par fundate.

În adevăr, d-l Fleišlen susține că n'am reușit a scăpa solul de desnaționalizare, fiind că art. 7 al. 5 este iluzoriu: «Pământul nu mai este în mare parte al proprietarului de cât nominal; adevăratul stăpân e creditorul, care dacă n'are dreptul formal de a stăpâni sub nume de proprietar, se aranjează prin *anticresă* sau alt-fel, pentru a depozeda de fapt pe proprietarul titular» și mai adaogă, că în tot cazul mai toate moșiile fiind ipotecate la Creditul funciar rural, cu timpul vom ajunge a avea mai numai un singur proprietar rural: Creditul funciar.

Aceste două motive, pentru a demonstra că art. 7 al. 5 este iluzoriu, sunt ambele absolut nefondate.

Mai întâi, vorbind de *anticrese*, ele sunt rari la noi în țară, în proporțiune, cu ceea-ce se petrece în alte țări; ba putem zice că sunt foarte rari. Apoi anticresa nu este periculoasă, fiind ea numai un mod de plată; nu este nici chiar cât gajul. În gaj, lucrul dat trebuie să fie predat creditorului său terțiului ales de părți; în anticresă, debitorul nu predă nimic, ci lasă ca creditorul să 'și aproprie fructele imobilului până la achitare. Apoi, pe când gajul determină un drept de privilegiu în favoarea creditorului ast-fel garantat, anticresa nu e nici o dată capabilă de vr'un privilegiu, pentru că legea nu 'i recunoaște nici unul, și ea nu produce efect de cât între debitor și creditor și ereții lor; și chiar dacă un asemenea contract e recunoscut legitim, creditorele pentru restul creanței sale nu are drepturi mai mari asupra fructelor neperceptuate încă, de cât acelea ce le are ori ce creditor chirografar. Ast-fel fiind *natura anticresei*, este lesne de văduț că nu are o atracțiune mare pentru creditorul care împrumută pe proprietarul rural. Deci nu anticresele pot să dovedească că art. 7 al. 5 este iluzoriu.

Cu atât mai puțin frica că Creditul rural va deveni unicul proprietar; fiind că creditul a avut de scop, și acest scop l'a realizat, tocmai ca să se scape pe proprietarii de camătă și de *anticrese*; el este o instituțiune de credit de așa interes pentru proprietatea rurală care 'i dă un așa de puternic sprijin, că statele nu s'ar putea lipsi.

Nu este tocmai atractiv nici argumentul că străinii dacă ar avea dreptul să cumpere imobile rurale valoarea moșiilor s'ar ridica. În adevăr, așa dacă ar fi, câștigul individual ar fi prea meschin, pentru ca să ne decidă să ridicăm protecțiunea d'asupra solului românesc, care face parte din suveranitatea națională. Dar, este foarte contestabilă și aserțiunea că, prin străini, s'ar putea ridica exorbitant prețul imobilelor rurale. De ce cu imobilele urbane, la cari străinii au dreptul, crisa con-

tinue și prețul nu numai că nu se ridică ci din contra scade?

Se vede că alta e cauza acestei crize și străinismul nu e folositor la nimic imobilelor urbane.

Apoi, până la 1879 sub imperiul legii din 1864, străinii aveau dreptul *afară de evrei* pe cari d-l Fleișlen, îi esclude, și cu toate acestea, prețul imobilelor a crescut normal și fără străini, cari nici n'au venit în România să cumpere moșii. De la 1879 de când s'a pus proibițiunea pentru toți străinii, imobile rurale au crescut în mod exorbitant în valoare. Afară de aceasta, străinul care ar vrea să cumpere o moșie în țara românească, și care după d-l Fleișlen va deveni român, va da oare prețuri fabuloase? Valoarea solului are și ea o limită de urcare, care depinde de productivitatea lui, de mijloacele pentru a o exploata și străinul și face socoteală de toate, și cumpără dacă în alte țări n'ar avea avantajii mai mari, de cât într'o țară eminentă agricolă ca a noastră.

E problematică această urcare a moșiilor. Și în orî ce cas pe asemenea probabilități, să ne hotărîm a vinde solul strămoșesc? În fine, ca capitalurile străine să intre în țară nu e nevoie de modificarea art. 7 al. 5. Acest articol nu este «*un zid chinezesc*» care să facă obstacol capitalurilor străine de a intra în România.

Capitalurile mari nu le atrage de cât întreprinderile mari comerciale, industriale, miniere și pentru aceasta e nevoie de alte legi, nu de modificarea art. 7.

Numai pentru moșii nu vin capitalurile în țară. Moșii mai eftine ca la noi se găsesc în America, în Rusia și chiar Ungaria. Am cunoscut un proprietar care avea acum 20 ani o moșioară în Ialomîța care nu îi producea nici 5000 lei și azi îi produce 40000 lei, se bat arendașii să îi o arendeze și nu voeste. Se înșală d-l Fleișlen dacă crede că actualmente moșiile noastre n'au preț bun când arendașii dau prețuri enorme pe moșii.

Nu ved dar nici un argument serios și decisiv, ca să dăm străinilor dreptul de a cumpăra moșii în România.

* * *

Unde d-l Fleișlen are dreptate, în parte, este când vorbește de industria minieră: «*Avem bogății miniere în frumoșii noștri munți, dar n'avem banii necesari de a le exploata. Asemenea întreprinderi cere pe lângă capacitate și cunoștințe speciale cari iarăși ne lipsesc. Trebuie dar să facem apel la capitalurile străine. . . . trebuie să dăm străinilor permisiunea a se așeza la noi ca proprietari pentru a ne incorpora munca, inteligența și averea lor, pentru a'i face români*; trebuie să revenim asupra principiilor legii din 1879 de un patriotism sincer, dar scurt de vederi». Pentru mine avem legea mi-

nelor, și putem avea o lege și mai bună, fără să desființăm art. 7 al. 5. În favoarea minelor se poate face excepție la principiul inalienabilității imobilelor rurale, nu numai al moșiilor, dar chiar pentru cele țărănești, precum chiar s'a și făcut prin legea minelor în vigoare. Dar de aci a trage concluzia că trebuie desființat art. 7 este a merge prea departe. Și a 'i face și români este o utopie. Cel ce caută mine, nu e X sau Y, ci în general o societate de capitaluri, societăți de exploatare, ai căror administratori numai se stabilesc în țară, și cari nici nu vrea să se facă români, chiar dacă l'ai face proprietar pe sol. Și apoi, administratorul e schimbător, societatea se poate modifica, membrii ei sunt anonimi. Nu cum va vrea d-l Fleișlen se facă români societățile anonime de exploatare minieră?

Dar tot așa și cu cumpărarea de *latifundii*, cutare om bogat, din Franța, Germania, America etc. va veni să cumpere moșie în țara românească și să devie pe urmă român? Apoi admitînd această imposibilitate, și în orî ce cas foarte rară întîmplare, ca un străin să cumpere o moșie în țară la noi, ceia ce nu va face de cât *cînd va găsi un chilipir*, acel străin va trimete un reprezentant al său aci, va trimete conașionalii de al lui, va exploata solul, să zicem mai bine ca un român, dar tot ce va scoate din el, va merge afară din țară, nu vom ajunge la rezultatul dorit de a face ca capitalurile să intre și să rămăie în țară. Dar nu va fi nici așa căci la noi nu vine cel bogat să cumpere moșii, ci vine foarte sărac, ca să se facă bogat și în urmă să plece în patria lui de origină.

Resumându-ne zicem:

Opiniunea d-lui Fleișlen perde din importanța ei, prin însuși lipsa de curagiū ce manifestă prin proibițiunea ce o păstrează pentru imobilele rurale țărănești cari formează majoritatea solului, și prin proibițiunea capitalurilor evrești aproape singurele cari ar putea veni în țară din orî ce parte a lumii.

Nu putem admite pe supușii străinii la dobîndirea imobilelor rurale fiind că pămîntul trebuie să rămăie nașional și avantajile ce ar resulta din mulțimea cumpărătorilor—problematică după mine—sunt prea însemnate față cu pericolele ce ar resulta pentru țară.

Nu putem admite ca prin cumpărare de imobile se creăm români, ci vice-versa, prin crearea de noi români se înmulțim numărul cumpărătorilor, căci atunci nu există pentru țară nici un pericol.

Nu numai că nu este coaptă ideea dar este și vătămătoare țării și deci inadmisibilă.

Nu putem face ceia ce ne consiliază d-l Fleișlen, fiind-că istoria noastră ne arată că numai legătura noastră cu pămîntul a făcut să resistăm atâtea secole tuturilor grelelor încercări prin care am trecut,

C. N. Toneanu

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 3 Octombrie 1901

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Preotul Ion Niculescu cu Ministerul de finance

Pensiuni civile.— Hotărîrea comisiunii instituită de legea pensiilor. — Dacă hotărîrea ce recunoaște unei persoane dreptul la pensie este definitivă. — Dacă executarea ei mai poate fi suspendată. — (Art. 1—20 și 24 legea pensiilor civile din 1890).

Comisia instituită prin legea pensiilor spre a cerceta și a recunoaște dreptul la pensie, este o jurisdicție cu competență specială în materie de pensie civilă, pentru funcționarii civili și eclesiastici, și hotărîrile ei au deplină autoritate a unei hotărîri, care rămânând definitivă, nu poate fi pusă în discuție sau suspendată în efectele sale.

Ast-fel, autoritatea administrativă, nu poate, sub motiv de rectificare, anula dreptul la pensie al unui pensionar pentru că dînsul n'ar fi avut vîrsta cerută în momentul când i s'a recunoscut dreptul la pensie căci ar fi a înlătura efectele unei hotărîri judecătorești.

Decisiunea 265/901.— Casată, decisiia Curții de apel din București, secția II, cu No. 234/900, după recursul făcut de Preotul Ion Niculescu, în proces cu Ministerul de finance.

Curtea

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier N. Predescu;

Pe d-nii avocați Al. Djuvara, D. Comșa și N. I. Flămînda, în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l I. Pictorian, din partea Ministerului de finance în combateri.

Deliberînd

Asupra mijloacelor de casare invocate:

I. «Violarea autorității lucrului judecat și neaplicarea principiilor rezultînd din art. 18, 19 și 20 din legea pensiilor din 1890 și disp. art. 130 din Constituțiune.

«Rea interpretare a art. 24 din legea pensiilor și ne-competență.

«Din disp. art. 130 din Constituțiune, care vorbește de conflictul de atribuțiuni rezultă că în legiuirea noastră avem cel puțin un contencios administrativ special în materie militară, financiară, vamală, de pensiuni, etc. Din art. enumerate din legea pensiilor rezultă că în această materie administrativă avem ca primă instanță pentru lichidarea pensiunii, comisiunea pensiilor, iar pentru concesionarea ei Ministrul și Regele, că precum în Franța nu se atacă cu recurs la consiliul de stat decisiunea dată asupra lichidării, care acolo se face de Ministerul de finance, ci aceia asupra concesionării dată acolo prin decret în consiliul de stat, tot așa și la noi după alin. 3 al art. 20 decisiunea Ministrului, cu privire la concesionarea pensiunii, dată asupra încheerii comisiunii privitoare la lichidare, se atacă cu apel la Curtea de apel în termen de o lună de la comunicarea decisiunii. Or această decisiune dacă nu este atacată cu apel în termenul legal rămîne definitivă, ca orî ce hotărîre judecătorească, de și ea a fost dată de Ministru, fiind că în materie de contencios administrativ, Ministrul poate fi judecator, în casuri speciale determinate de lege și hotărîrile lui rămân definitive, dacă nu s'a usat în contra lor de căile de reformare prescrise de lege și în termenul legal.— Odată înscrisă pensiunea, ea face parte din datoria publică, e creanță asupra statului conform art. 19 din Constituție, care nu se poate revisui,

retrage sau rectifica, decât în virtutea unor texte speciale de lege. Indreptarea atît a erorilor materiale, cît și a erorilor care privesc fondul dreptului, se face la Curtea de apel în termenul legal și de partea căreia i s'a acordat acest drept. Dacă art. 24 leg. pensiilor spune că rectificările se fac de tribunalele ordinare, legiuitorul n'a înțeles de cît rectificările erorilor materiale; iar nu rectificările de drept, nu anulările dreptului la pensiune. Tribunalele ordinare nu sunt competente să judece în materie rezervată prin lege specială unor instanțe administrative».

II. «Rea interpretare a art. 32 și 33 Cod civil. Din combinarea acestor articole rezultă că atunci când cine-va se găsește în condițiunile art. 33 și 'și face un act de stare civilă cu martori, acest act nu se poate ataca, de cît atacînd în falș mărturiile pe baza cărora a fost făcut. El este mai mult ca un act public fiind o hotărîre a tribunalului privitoare la starea mea civilă, pe care nimeni nu o poate ataca fără a declara de falș mărturiile pe baza cărora a fost făcut».

III. «Lipsă completă de motivare. Curtea de apel nu arată pentru ce înlătură actul de naștere și se pune credință pe acte private scrise, fără a fi acte publice cu forța probantă dinaintea instanțelor judecătorești».

Avînd în vedere decisiunea supusă recursului din care rezultă, că Ministerul de finance, încetînd de a mai servi recurentului pensiunea de 57 lei lunar, ce'î fusese recunoscută de comisiunea de pensiuni, prin decisiia No. 42/95, recurentul a cerut instanțelor de fond de a fi obligat Ministerul să'î servească pensiunea recunoscută la care acțiune Ministerul a opus anularea decisiunii din 1895, pe motiv că recurentul nu avea etatea de 54 ani la acea epocă, spre a se putea bucura de dreptul de pensie, și în același timp să fie obligat recurentul să restituie Ministerului suma de 2451 lei pensiunea primită pe nedrept în timpul de la Aprilie 1895 și până la Octombrie 1898;

Considerînd că în materie de pensie civilă dreptul de pensie se constată și se recunoaște conform legii pensiilor din 1890 art. 1—20 al acelei legi, iar în urma încuviințării pensiei de comisie, se conferă printr'un decret titlul pentru pensie;

Că fiind aceste acte săvîrșite, pensia are a fi plătită și plata ei nu se poate nici întreprinde nici suspenda de autoritatea administrativă sau de Ministerul de finance;

Considerînd că nu s'ar putea zice că autoritatea administrativă ar putea suspenda plata pentru că actul comisie' ar fi asemenea un act administrativ care ar putea fi pus la o parte, după o mai bună și mai serioasă cunoaștere și apreciere tot din partea autorității administrative, fiind că comisia instituită prin legea pensiilor spre a cerceta și a recunoaște dreptul la pensie, este o jurisdicție cu competență specială în materie de pensie civilă pentru funcționarii civili și hotărîrile ei au deplină autoritate a unei hotărîri, care rămânând definitivă nu poate fi pusă în discuție sau suspendată în efectele sale, tot atît de puțin precum efectele orî-cărei hotărîri judecătorești, nu pot fi suspendate, de cît dacă și intru cît prin o contestație la executare s'ar fi admis suspendarea;

Considerînd că dacă după art. 24 al legii pensiilor se poate cere rectificarea prin hotărîre judecătorească, această rectificare prin un proces-verbal pe cale ordinară nu poate atinge în esență însuși dreptul la pensie definitiv recunoscut, ci are a privi numai cuantumul pensii ce s'ar cere mai mult;

Că dar nu se poate, sub motiv de rectificare, anula dreptul de pensie pentru motivul că pensionarul n'ar fi avut vîrsta cerută, precum instanțele judecătorești au făcut în speță, fiind că ar fi a înlătura efectele unei hotărîri judecătorești definitive;

Considerînd că dacă s'ar fi obținut o hotărîre pentru drept la pensie de cine-va, prin falș sau prin înșelăciune și dacă pe cale judecătorească penală s'ar fi con-

statat și judecat falsul său înșelăciunea, va fi a se ști dacă pe temeiul unei asemenea hotărâri pentru fals sau înșelăciune Ministerul de finance ar putea a se opune la executarea deciziei comitetului pensiilor, sau a cere revisuirea conform Procedurii civile;

Considerând că așa precum stau lucrurile în speță, efectele deciziei comisiei pensiilor nu pot fi suspendate și de aceea decizia Curții de apel are a fi casată.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc., etc.

IUDECATORIA OCOLULUI IV, BUCURESCI

Audiența de la 4 Octombrie 1901

Moștenitorii defunctei Maria Petre Georgescu cu Petre Georgescu

Carte de judecată No. 3036/901

Litispendență.—Când există.— Identitate de obiect și de persoane.

Acțiune posesorie.—Cum trebuie să fie posesiunea spre a putea da loc la acțiunea posesorie. — (Art. 60 legea judec. de ocol; art. 1346 și 1348 Codul civil).

Posesiune.—Dacă se poate schimba.—(Art. 1857 Codul civil).

1. Pentru a fi litispendență trebuie ca obiectul acțiunilor să fie identic și între aceleași persoane.

2. Numai o posesiune animo domini poate da naștere acțiunilor posesorii, iar nu și posesiunile cu titlu de toleranță sau precariu.

3. Nimeni nu poate schimba posesiunea prin sine însăși dacă nu a posedat sub nume de proprietar.

S'au ascultat: d-nii avocații Ion N. Cesărescu și Ion S. Codreanu din partea reclamanților: Preda Spătaru personal și ca tutore al minorei Maria Preda Spătaru, N. Predescu și Constantin Preda Spătaru ca moștenitori ai defunctei Maria Petre Georgescu în susținerea acțiunii, și d-l avocat V. Dărescu din partea intimatului Petre Georgescu în combateri.

Judecata,

Având vedere susținerile părților;

Având vedere că prin acțiune reclamanții, prin mandatarul lor d-l Ion S. Codreanu, tind a fi obligat defendorul a evacua de îndată imobilul din str. Fraților No. 76, cu execuția provisorie, și a plăti 1000 lei ca daune;

Considerând că din desbaterile urmate și din actele prezentate de părți, se constată: Incetând din viață soția defendorului și pe urma acestei rămânând ca moștenitori: Preda Spătaru ca părinte, Maria Preda Spătaru, Costantin și Nicolae Preda Spătaru ca frați și soră, Tribunalul Ilfov, secția I prin jurnalul No. 9409/901, ordonă trimiterea lor în posesie, și că prin procesul-verbal al acestei judecătoriai din 6 Septembrie 1901 sunt puși în posesie și de fapt, și fiind-că defendorul ocupă acest imobil, cere a fi isgonit din el;

Considerând că defendorul azi în instanță se opune la admiterea cererii reclamanților pe motiv că d-sa are acțiune intentată în contra reclamanților pentru a'i da posesiunea acestui imobil, în conf. art. 889 C. civ., că deci e o litispendență;

Considerând că pentru a fi o litispendență trebuie ca obiectul acțiunilor să fie identic și între aceleași persoane, fapt ce nu se dovedește de către defendor, obiectul acțiunii de la tribunal fiind o cerere de legat în baza art. 889 C. civ., iar obiectul acțiunii de față fiind evacuarea și nici aceleași persoane nu sunt pentru că la tribunal procesul este între defendor și Preda Spătaru, iar în acțiunea de față pe lângă Preda Spătaru mai sunt și Maria Preda Spătaru, Nicolae și Constantin Preda Spătaru;

Considerând că aci nu poate fi aplicat disp. art. 60 legea jud. de ocoale, pentru că acest articol prevede acțiunile posesorii, iar în speță e vorba de o acțiune în evacuare și nu poate fi cestiune de acțiune posesorie pentru că numai o posesiune *animo domini*, conf. art. 1846 și 1848 C. civ. poate da naștere acțiunilor posesorii, iar nu și posesiunile cu titlu de toleranță sau precariu; or în speță defendorul recunoaște însăși și că a stat în imobil ca soț al defunctei, și că de la moartea acestia numai și-a schimbat posesiunea cu titlu de proprietar;

Având în vedere că, față de art. 1857 C. civ. nimeni nu poate schimba posesiunea prin sine însăși dacă nu a posedat sub nume de proprietar, de unde urmează că fără nici un drept defendorul stă în imobilul din str. Fraților No. 76, și că din acest punct de vedere acțiunea reclamanților este întemeiată;

Considerând că în ce privește testamentul exibat în instanță de către defendor nu poate fi ținut în seamă întru cât nu și-a stabilit drepturile judecătorește față de eredele rezervatar Preda Spătaru, în conformitate cu art. 889 C. civ.;

Considerând că în ce privește daunele cerute ele nefiind justificate nu pot fi admise;

Considerând că în speță execuția provisorie după disp. art. 129 Pr. civilă este admisibilă;

Că, așa fiind acțiunea urmează a fi admisă în parte;

Văzând și art. 1169 și 1170 C. civ.

Pentru aceste motive, judecata, admite în parte acțiunea și obligă pe Petre Georgescu să evacueze imobilul din str. Fraților No. 76, etc.

Judecător (s) V. I. Protopopescu

Grefier (s) Crist. Ionescu

INFORMAȚIUNI

In tot-d'a-una am avut ca principiu că ziarul nostru trebuie să fie o tribună liberă de unde să se poată discuta în mod contradictoriu ori-ce idei în ramura dreptului, chiar când aceste idei ating într-o măsură și un scop politic.

Plecând de la acest principiu publicăm astăzi două articole, unul datorit talentatului avocat d. Dan și cel de al doilea cunoscutului și simpaticului nostru colaborator de merit d. Toneanu, avocat din Galatz. Amândouă aceste articole fiind un răspuns, la mult documentatul articol al d-lui Flașten (1) am găsit cu cale a le publica pe amândouă într'un singur număr. Cu modul acesta cititorul și va da mai bine seamă de cestiune și va vedea mai cu înlesnire de care parte atârnă cumpăna.

SOCIETATEA JURIDICĂ DIN BUCUREȘTI

Domnii membri ai Societății juridice din București sunt cu deosebire rugați a bine-voi a se întruni în adunare generală Duminecă 18 Noembrie ziua la ora 2 p. m., în localul *Liedertafel*, din strada Academiei No. 20.

La ordinea zilei:

1) Darea de seamă din partea comitetului asupra măsurilor luate până acum pentru înființarea Societății juridice, asupra numărului membrilor și a încasării cotisațiilor;

2) În cas când s'ar recunoaște că Societatea juridică n'ar putea realiza scopurile urmărite, a se decide asupra sumelor încasate.

În numele Comitetului de administrare a Societății juridice

D. Comșa, secretar

București în 10 Noembrie 1901

(1) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 73 Joi 8 Noembrie 1901.